

25. 9. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Mediace v novém kabátě...aneb o krok vpřed a nebo zpátky?

Dne 1. září 2012 vstoupil v účinnost zákon o mediaci, jež právně zakotvuje mediaci jeden ze způsobů smírného řešení sporů. Cílem tohoto zákona by měla být možnost nabídnout stranám sporu, aby tento spor vyřešili jinak než soudní cestou, a to neformálně, rychleji a levněji. Na problém však narážíme již zde, jelikož, protože jde o neautoritativní metodu řešení, mediátor sám nemá ve sporu pravomoc k vydání závazného rozhodnutí ani pravomoc donucovací.

V zahraničí dle studií úspěšnosti vede mediace k vyřešení sporů ve více než 70 % případů. I u nás by právním zakotvením mediace v soukromoprávních věcech mělo dojít dle důvodové zprávy k 10 % poklesu soudní agendy. Vzhledem k tomu, v jaké podobě však byl tento zákon schválen, se ale nabízí otázka, zda několik výhod mediace převáží všechny její nevýhody.

K zahájení mediace dochází uzavřením dohody o provedení mediace, přičemž mezi podstatné náležitosti této dohody patří

- označení stran konfliktu,
- jméno, příjmení a adresa místa podnikání mediátora,
- vymezení konfliktu, který je předmětem mediace
- výši odměny mediátora za provedenou mediaci nebo způsob jejího určení,
- doby, po kterou má mediace probíhat (případně ujednání o tom, že má probíhat po dobu neurčitou).

Nespornou výhodou mediace je, že jejím zahájením dochází ke stavění běhu lhůt, nemůže tak tedy dojít k promlčení ani prekluzi nároku.

Mediace (a tedy i čas, po který neběží promlčecí ani prekluzivní lhůta) končí úspěšně uzavřením mediační dohody mezi oběma stranami konfliktu, anebo neúspěšně, tj.:

- doručením písemného prohlášení mediátora stranám konfliktu, že mediace je ukončena pro jeden ze zákonných důvodů (např. že se strany sporu s mediátorem nesešly po dobu delší než 1 rok);
- lze-li pochybovat o nepodjatosti zvoleného mediátora;
- písemným prohlášením jedné ze stran, že již v mediaci nechce nadále pokračovat;
- nebo například vyškrtnutím mediátora ze seznamu mediátorů.

Mediátor musí výslovně strany konfliktu poučit o tom, že zahájení mediace netvoří překážku k možnosti zahájení soudního řízení o téže věci a že za obsah mediační dohody odpovídají pouze strany konfliktu samy. To je jedním z kontroverzních bodů tohoto zákona, protože fakt, že strany samy odpovídají za obsah své mediační dohody, zřejmě povede k velké právní nejistotě.

I když je mediátor zároveň také např. advokátem či jiným poskytovatelem právních služeb, není dle zákona o mediaci odpovědný za soulad mediační dohody s platným právem. Toto pojetí zákona se zdá být poněkud nešťastné a nedomyšlené, protože vede k právní nejistotě a spousta účastníků sporu dá

raději přednost klasickému soudnímu řízení, v němž se nechají zastoupit advokátem, a kde budou mít jistotu, že všechny podniknuté kroky jsou v souladu s platným právem.

Mediátorem může být pouze osoba, zapsaná v rejstříku vedeném Ministerstvem spravedlnosti, způsobilá k právním úkonům, bezúhonná, se vzděláním v magisterském nebo navazujícím magisterském studijním programu v České republice nebo obdobné vysokoškolské vzdělání získané v zahraničí (nemusí jít nutně o vzdělání v magisterském oboru právo!). Tato osoba musí navíc složit úspěšně zkoušky mediátora či kvalifikaci dle jiného právního předpisu.

Právě požadavek na magisterské vzdělání mediátora je jednou z nejkontroverznějších podmínek pro výkon funkce mediátora. Nejde totiž o požadavek konkrétního, např. právního či psychologického vzdělání, ale o vzdělání v jakémkoliv magisterském studijním programu (může tedy jít nejen o právníka, psychologa či ekonoma, ale také o lékárníka, učitele či např. filozofa). Tento požadavek je zcela nepochopitelný, a to především proto, že například u osoby rozhodce stačí, aby šlo o plnoletého občana způsobilého k právním úkonům.

Přitom rozhodce na rozdíl od mediátora spor jako takový po právní stránce rozhoduje, zatímco mediátor pouze dohlíží na to, jak se strany sporu snaží dohodnout. Rozhodčí nález, který je výsledkem rozhodčího řízení má stejnou váhu jako rozsudek soudu a po právní moci je vykonatelný, může tedy být ihned použit jako exekuční titul. Navíc proti rozhodčímu nálezu není přípustné odvolání. Práce rozhodce je tak zcela evidentně srovnatelná s prací soudce a výsledek rozhodčího řízení je obdobný tomu v soudním řízení.

I přes tyto argumenty může být v současné době, dle současné právní úpravy rozhodcem ve většině sporů, s výjimkou spotřebitelských, každý plnoletý občan ČR, ale i cizinec, klidně i člověk bez jakéhokoliv vzdělání. Nabízí se tedy otázka, proč po osobě mediátora je požadováno vysokoškolské vzdělání magisterského stupně, když spor jako takový sám nerozhoduje, ale jeho cílem je pouze dovést strany k oboustranně přijatelné dohodě.

Mediátor je při výkonu své činnosti povinen používat označení „zapsaný mediátor“ nebo „zapsaná mediátorka“, přičemž toto označení nesmí používat žádná jiná osoba, nesplňující podmínky pro výkon funkce mediátora (jinak by této osobě hrozila pokuta až 100.000,- Kč).

Mediační dohoda, která je výsledkem procesu mediace, není, přímo vykonatelná, a proto musí být pro účely vykonatelnosti, aby mohla sloužit jako exekuční titul, i nadále schvalována soudem. Bez ingerence soudu je možné sepsání mediační dohody stranami sporu ve formě notářského zápisu s doložkou vykonatelnosti. V původním návrhu tohoto zákona se počítalo s tím, že mediátoři z řad advokátů budou moci k uzavřené mediační dohodě vyhotovit přímo doložku vykonatelnosti. Tento návrh byl však nakonec zamítnut, což osobně považuji za krok zpět.

Otázkou tedy zůstává, jak již bylo řečeno v úvodu, zda přijetí tohoto zákona přináší do našeho právního řádu nějakou „přidanou hodnotu“. To nám však ukáže nejspíše až čas.

Mgr. Markéta Vaňasová,
advokátní koncipientka

e-mail: marketa.vanasova@hotmail.com

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)